

POPULISMI EDETABELI KOOSTAMINE

Veebruar 2015

EESMÄRK

Algatuse eesmärk on muuta valimiskampaania kajastamist sisulisemaks, et valijad oskaksid populismi paremini ära tunda ja et ajakirjanikel oleks lihtsam valimiskampaaniat üldsuse jaoks mõtestada. Tänavust debatti jälgides on silma-kõrva jäänud küll hulgaliselt populistlikke lubadusi, kuid paraku ei ole nende populistlikkusele avalikkuses suurt tähelepanu pööratud. Eelnevast ajendatuna algatas mõttekoja Praxis juht Annika Uudelepp vabakondliku ettevõtmisena populismi edetabeli koostamise.

Meie eesmärk ei ole mitte sildistada ühtegi konkreetset erakonda, kandidaati või maailmavaadet, vaid seista vastu populismi levikule kampaanias. Kaugem siht on populismi probleemina ühiskonnas teadvustada ja juhtida avalikkuse ning erakondade tähelepanu populismi kasutamisega seotud probleemidele ning tagajärgedele.

POPULISMI MÕISTE

Oleme lähtunud populismi järgmisest mõistest:

Populistlik on lubadus, mis rahva tahtele viidates või rahva nimel rääkides eirab olemasolevat poliitilist-majanduslikku süsteemi, väärtusi ja võimalusi. Samuti võib populistlikuks pidada retoorikat, mis rõhutab ühiskondlikku konflikti, püüdes näidata inimesi ühtse grupina („meie“) ja vastandades neid nn anti-grupile („nemad“).

Populism ei seostu mingi kindla poliitilise ideoloogiaga. Populistid ja populistlikud lubadused võivad olla nii kui vasak- kui parempoolsed, nii liberaalsed kui konservatiivsed, samuti tsentristlikud (Ucen 2007)¹. Populism võib avalduda mitmel moel, näiteks:

- „voorusliku rahva“ ja „kurja võimu“ vastandamine ehk vertikaalne vastandamine ja horisontaalne vastandamine, mille järgi „vaenlane“ ei ole rahvast „kõrgemal“ (eliit), vaid rahva sees (nt mingi vähemusrühm) (Jagers & Walgrave 2007)²;
- ilmselgelt ebarealistlikud rahalised lubadused (Stanley 2008³, Dornbusch & Edwards, 1991⁴);
- ülelihtsustatud väited/lubadused, väga lihtsate lahenduste pakkumine keeruliste poliitilistele probleemidele (Mudde 2004)⁵;
- emotsionaalsed üleskutsed ja loosungid, mille sisu jääb ebaselgeks;
- kriisinarratiivi rõhutamine: populistlik retoorika põhineb tihti eeldusel, et ühiskonnas/poliitilises süsteemis on kriis ning vaja on kiireid muudatusi (Taggart 2004)⁶.

1 Ucen, Peter (2007). Parties, Populism, and Anti-Establishment Politics in East Central Europe. SAIS Review, 27(1), pp 49-62

2 Jagers, Jan & Walgrave, Stefaan (2007). Populism as political communication style: An empirical study of political parties' discourse in Belgium. European Journal of Political Research, 46(3), 319-345.

3 Stanley, Ben (2008). "The thin ideology of populism." Journal of Political Ideologies 13(1), 95-110.

4 Dornbusch, Rudiger, and Sebastian Edwards (1991). The macroeconomics of populism. In The macroeconomics of populism in Latin America (pp. 7-13). University of Chicago Press.

5 Mudde, Cas (2004). The populist zeitgeist. Government and opposition, 39(4), 542-563.

6 Taggart, Paul (2004). Populism and representative politics in contemporary Europe. Journal of Political Ideologies, 9(3), 269-288.

METOODIKA JA KASUTATUD MEETODID

Populismi analüüsimise meetodid tuginevad valdavalt paarile-kolmele populismi tunnusele, nagu a) rahva nimel rääkimine / rahva taatele viitamine; b) eliidivastatus (vertikaalne vastandumine), c) mõnele konkreetsele inimrühmale vastandumine (horisontaalne vastandumine). Populismi mõõtmiseks levinuim meetod on kontentanalüüs (Jagers and Walgrave 2007; Hawkins 2009⁷; Rooduijn and Pauwels 2010⁸), millega tuvastatakse populismile omaseid tunnuseid näiteks erakondade programmide, valimisplatvormide, parteide väljaannetest ja poliitikute sõnavõttudest. Selliste analüüside tulemusel võrreldakse tavaliselt erinevate (riikide) erakondade populistlikkust ja selle muutumist ajas. Peamiselt tuvastatakse kontentanalüüsiga nende tunnuste esinemise sagedust ja selle põhjal tehakse järeldusi parteide või muude poliitiliste liikumiste populistlikkuse kohta.

Käesolev algatus on sündinud **valimiste-eelse aktiivse avaliku arutelu kontekstis** ning selle eesmärgiks ei ole niivõrd akadeemilise hinnangu andmine, vaid soov populismi kui nähtust käimasolevas valimiskampaanias märgata ja valija jaoks lahti seletada. Poliitikute ja erakondade poolt väljakäidud lubadused ei juhindu tihtipeale sellest, mida tuleks tegelikult teha, vaid hoopis soovist öelda midagi sellist, mida inimesed kuulda tahavad, hoolimata lubaduse teostatavusest või mõistlikkusest (Várady 2010⁹). Lubadused, mis on ajendatud vaid eesmärgist püüda valijate häält, mitte aga riigi ja rahva eluolu tegelikult parandada, võivad aga demokraatiale laastavalt mõjuda, kuna need summutavad mõistlikku debatti. Kuna sellistel alustel tehtud ning sellist mõju avaldavate lubaduste ja loosungite sisu võib olla väga varieeruv, ei püüdnud me mõõta populismi ühe või kahe tunnuse avaldumist, vaid hõlmata erinevaid populismi avaldumisvorme mitmekülgsemalt - mitte üksnes rahval nimel rääkimine või kellelegi vastandumine, vaid ka näiteks ülelihtsustatud lahendused, rahaliselt ebarealistlikud lubadused ja emotsionaalsed üleskutsed, mille sisu jääb ebaselgeks.

Töö esimestes etappides kasutame sarnaselt akadeemilise suunitlusega töödele meiegi kontentanalüüsi. Selle eesmärk on tuvastada parteide platvormidest populismi tunnuseid, mis kataksid erinevaid populismi avaldumisvorme (vt eespool olevat mõiste selgitust).

Kuna populism on alati konteksti-spetsiifiline (Rooduijn and Pauwels 2010) ja valimiste-eelsel ajal mõjutab üldine valimisdebatid foon populismi tajumist, tahtsime minna lihtsast tunnuste kokkulugemisest kaugemale. Soovisime teada saada hinnanguid selle kohta, millist laadi loosungeid ja lubadusi peetakse populistlikuks aktiivsel valimis-eelsel ajal (ca 2,5 nädalat enne valimisi). Populism on oma olemuselt manipulatiivne ja sellega püütaksegi rahvast mõjutada valima konkreetset erakonda. Seetõttu on selliseid hinnanguid mõttekas küsida ekspertidelt-asjatundjatelt, kes oskavad võrreldes nn tavavalijaga paremini populismi ära tunda. Meetodina kasutasime seega ekspert hinnanguid, kus ca 100 Eesti ühiskonnategelast, aramusliidrit ja erinevate elualade eksperti hindasid kontentanalüüsiga tuvastatud loosungite või lubaduste populistlikkust. Ekspert hinnangute eesmärk ei ole tagada esinduslikkust, vaid peegeldada teatud grupi (antud juhul aramusliidrite, ühiskonnategelaste) hinnanguid. Eesti kontekstis on 100 sellise inimese hinnang muljetavaldav kogum vastuseid, mis kindlasti on aitab paremini mõista, kuidas erinevaid populismi avaldumisvorme tajutakse.

7 Hawkins, K. A. (2009) Is Chavez Populist? Measuring Populist Discourse in Comparative Perspective. *Comparative Political Studies*, 42(8): 1040-1067.

8 Rooduijn, Matthijs and Pauwels, Teun (2010) Measuring Populism in Comparative Research. Two Content Analysis Methods Compared. Paper prepared for the Politicologenetmaal, May 2010, Leuven, Belgium.

9 Várady, T. (2010). Populism and Unmasking - Some introductory remarks on populism, "fight for peace and socialist democracy", and "creation of jobs". *Hungarian Review*, 01, 48-58.

Järgnevalt on selgitatud teisi olulisemaid meetodilisi lähtekohti ja valikud.

- **Hindamismaterjalidena kasutati** erakondade valimisplatvorme 2015. a Riigikogu valimisteks. Muid dokumente, avalikke sõnavõtte ja meediatekste ei kasutatud. Valimisplatvorme peetakse sobilikeks materjalideks populismi mõõtmisel seetõttu, et need annavad kõige selgema ülevaate erakonna poliitilistest seisukohtadest konkreetsel ajahetkel (Rooduijn, Pauwels 2010: 10). Arvestades antud algatuse ajapiiranguid (valimiseni oli selle tegemise ajal jäänud alla kolme nädala), ei tulnud muude materjalide süsteemne läbitöötamine kõne alla.
- **Valimisse kaasati** kõik Riigikogu valimistele registreerunud erakonnad, kes vastasid järgmistele kriteeriumidele:
 - Erakond on üles seadnud kandidaadid kõigis ringkondades;
 - Erakonnal on täies mahus avalikustatud 2015.a Riigikogu valimiste platvorm/valimisprogramm hiljemalt seisuga 5.02.2015.
 - Omatakse vähemalt 2%-ilist toetust 2014.a. viimase kvartali jooksul tuginedes ERRI poolt tellitava erakondade reitingu uuringule. Sellest tingimusest on vabastatud uued erakonnad, mis on loodud viimase 12 kuu jooksul, kuna nende toetuse ulatusest ühiskonnas pole adekvaatset pilti.

Neile kriteeriumidele vastasid kõik parlamendierakonnad (Reformierakond, Keskerakond, Sotsiaaldemokraadid ja Isamaa ja Res Publica Liit), Vabaerakond, Konservatiivne Rahvaerakond, Erakond Eestimaa Rohelised ja Rahva Ühtsuse Erakond.

- **Hindamise ühik** oli lubadus, loosung või seisukoht, mitte valimisplatvormi terviktekst. Kogu platvormi ei saaks võtta analüüsi ühikuks, sest platvorm sisaldab liiga palju erinevat informatsiooni (Rooduijn, Pauwels 2010: 09). Samuti eeldaks terve platvormi analüüsiühikuks võtmine otsust võrdlust erakondade vahel, mida omakorda raskendaks aga väga suur variatsioon nende mahu osas (valimisse kaasatud erakondade valimisprogrammide pikkus oli vahemikus 3 kuni 89 lehekülge). Kuna valimisplatvormide sisu on põhiosas kirja pandud lubaduste, loosungite ja mitmesuguste seisukohtadena, oli asjakohane valida hindamise ühikuks just lubadus, loosung või seisukoht. Seega juhul, kui erakonna X platvormist leiti oluliselt rohkem populistlikke loosungeid või lubadusi võrreldes erakonnaga Y, siis on ka lõplikus nominentide nimekirjas erakonnast X rohkem nominente esindatud.
- Kuna populism ei ole mitte ei/jah nähtus, vaid pigem räägitakse „vähem“ või „rohkem“ populistlikest loosungitest ja lubadustest (Pauwels 2010), kasutasime eksperthinnangute etapis **hindamise skaalat** 0-7, kus 0 tähistab „ei ole populistlik“ ja 7 tähistab „on populistlik“.

PROTSESSI ETAPID

Järgnevalt on etappide kaupa lahti kirjutatud tööprotsess, selles osalejad ja iga protsessi töömeetod.

I etapp: erakondade valimisplatvormide analüüs ja lubaduste valimine

Kõigepealt töötas algatuse juhtrühm läbi kõigi eelnimetatud erakondade valimisplatvormid ning juhtrühma liikmed markeerisid lähtuvalt eelpooltoodud populismi mõistest individuaalselt lubadused ja loosungid, mis nende arvates sisaldasid populismi tunnuseid. Igaüks kandis oma esialgsed leiud (originaalse sõnastusena) selleks tarbeks ettevalmistatud tabelisse lisades põhjenduse, miks ta peab antud lubadust/loosungit populistlikuks.

Seejärel koondati juhtrühma liikmete individuaalse töö tulemused erakondade kaupa andmebaasi. Andmebaas puhastati kordunud kirjetest, nii et iga lubadus/loosung esines tabelis ühe korra. Esialgsete kirjete andmebaasis oli kokku 221 kirjet.

Selles etapis osalesid juhtrühma liikmetena: Andres Reiljan, Anna Karolin, Annika Uudelepp, Aro Velmet, Erkki Karo.

Lisaks neile töötasid järgmised Praxise analüütikud läbi enda ekspertiisivaldkonnaga seotud valimisplatvormide osad ja tuvastasid võimalikke populistlikke loosungeid või lubadusi: Hanna-Stella Haaristo, Priit Kruus, Reelika Leetmaa, Katrin Pihor, Magnus Piirits, Jane Matt, Rauno Vinni. Need võeti samuti arvesse esialgsete kirjete andmebaasi koostamisel. Nende lubaduste osas, mille puhul on oluline riigieelarveline mõju, tegi arvutusi Andres Võrk (nt et saaks võrrelda erinevaid maksulubadusi).

II etapp: kirjete kategoriseerimine

Järgmisena toimus juhtrühma liikmete osavõtul kirjete ühine kategoriseerimine, mille käigus arutati ühiselt läbi kõik kirjed ja nende lisamise põhjendused. Põhjendused sisaldasid populismi definitsioonis ja avaldumisvormides märgitud tunnuseid. Arutelu tulemusel jagati kõik kirjed kas kategooriasse A, B või C, kus:

- A märkis hinnangut „populistlik“ – selle hinnangu saanud kirjete puhul olid põhjendused veenvad ja kõik arutelus osalenud olid ühte meelt, et antud lubadusel/loosungil on populistlikke tunnuseid.
- B märkis hinnangut „pigem populistlik“ – selle hinnangu saanud kirjete puhul olid põhjendused osaliselt veenvad ja arutelus osalejate hinnangul olid need vähem populistlikud kui A.
- C märkis hinnangut „pigem ei ole populistlik“ – selle hinnangu saanud kirjete puhul olid põhjendused nõrgemad ja arutelus osalejad hindasid neid vähem populistlikeks kui hinnangu B saanud kirjeid.

Selle tulemusel tuvastati 58 A-kategooria kirjet ehk esialgset nominenti, millega jätkati. B ja C kategooria kirjed jäeti edasisest kõrvale.

Selles etapis osalesid juhtrühma liikmetena: Andres Reiljan, Anna Karolin, Annika Uudelepp, Erkki Karo ja Kajar Kase.

III etapp: esialgsete nominentide valideerimine

Esialgsete nominentide nimekiri (ilma erakondade nimedeta) koos juhtrühma põhjendustega saadeti 11-le valideerijale. Valideerijatel paluti individuaalselt hinnata populismi definitsioonist lähtuvalt seda, kuivõrd populistlik see lubadus või loosung on. Valideerijad kirjutasid oma kommentaarid ning märkisid iga esialgse nominendi kohta, kas see peaks nende arvates olema lõplikus nimekirjas või mitte.

Valideerijatel oli soovi korral võimalik tutvuda algse andmebaasiga, kus olid märgitud iga kirje juurde A, B ja C. Samuti oli valideerijatel võimalus teha ettepanekuid, kas midagi tuleks lisada, tuues selle kohta põhjenduse.

Seejärel koondati valideerijate hinnangud ühtsesse tabelisse koos põhjendustega ning tehti kokkuvõtte, mitme valideerija arvates iga nominent *peaks olema* / *ei peaks olema* lõplikus nimekirjas.

Selle etapi töös osalesid valideerijatena: Tarmo Jüristo, Neeme Korv, Alo Raun, Toomas Mattson, Külli Sarapuu, Cathlyn Kirna, Andero Uusberg, Heldur Meerits, Merlis Nõgene, Margo Loor ja Alari Rammo.

IV etapp: lõpliku nominentide nimekirja koostamine

Juhtrühma liikmed arutasid läbi valideerijate tagasiside kõigile 58-le esialgsele nominendile. Seda tehti järgmiselt:

Esimeses järjekorras eristati märkega:

- „sisse“ need nominendid, mis vähemalt 8 valideerija arvates peaks lõppnimekirjas olema ja
- „välja“ need nominendid, mis vähemalt 8 valideerija arvates ei peaks lõppnimekirjas olema.

Teises järjekorras arutasid juhtrühma liikmed läbi valideerijatelt vahepealse hinnangu saanud nominendid, kaaludes esitatud argumente ja hinnates populismi mõiste suhtes seda, kuivõrd tugevalt populistlik iga lubadus/loosung teistega võrreldes on. Ühise arutelu tulemusena otsustati, millised jätta sisse ja millised välja lõplikust nominentide nimekirjast. Samuti kontrolliti, kas erinevate erakondade sarnaste tunnustega lubadused (nt oluline mõju riigieelarvele) oleksid tasakaalustatult kajastatud. Üksikute nominentide puhul lõplikku otsust veel ei tehtud, kuna nende osas ei olnud juhtrühma liikmetel selget üksmeelt – need jäeti selles faasis veel lahtiseks.

Neljandas järjekorras vaadati tekkinud nimekiri tervikuna läbi ja kaaluti nominentide populistlikkust sellest vaatenurgast, et kas midagi tekkinud nimekirjast on teistest märkimisväärselt ebaolulisem ja/või oluliselt väiksema hääle võitmise potentsiaaliga. Sellest loogikast lähtudes otsustati lõplikult, millised nominendid jäid lõppnimekirja – kokku on neid 35. Keskmiselt on igast erakonnast lõplike nominentide seas 4 lubadust/loosungit. Väikseim nominentide arv on 2 ja suurim 9 ühe erakonna kohta.

Selle etapi töös osalesid juhtrühma liikmetena: Anna Karolin, Andres Reiljan, Erkki Karo, Annika Uudelepp.

V etapp: ekspertide hinnangud

Lõplik nominentide nimekiri saadeti hindamiseks ca 200-le eksperdile (edaspidi hindajad). Nimekirjas on (majandus)analüütikuid, ülikoolide õppejõude, ajakirjanikke, ettevõtjaid, kultuuritegelasi, vabakonna eestvedajaid ja teisi arvamusiandjaid. Ekspertide nimekirja koostas Praxis ja seda täiendasid soovi korral teised juhtrühma liikmed. Nimekirjas olevad inimesed ise Riigikogu valimistel ei kandideeri.

Küsitluse läbiviimise kirjeldus:

- Hindamine toimus veebipõhises küsitluskeskkonnas. Kutse hindajatele saadeti e-posti teel, kus on toodud antud vastaja e-maili aadressiga seotud unikaalne link küsitlusele. See võimaldab korraldajatel jälgida, kes kutse saanutest on vastanud. Küsitluse tehnilise ülespaneku ja administreerimise eest vastutas Praxis nooremanalüütik Valentina Batueva.
- Vastamiseks anti aega ca 2 päeva ja e-mailis informeeriti hindajaid lõpptähtajast. Neile, kes polnud viimase päeva hommikuks veel vastanud, saadeti e-kirja teel meeldetuletus.
- Hindajatele ei kuvatud erakondade nimesid, kellele antud lubadus, seisukoht või loosung kuulub.
- Hindajatele anti järgmine ülesanne: *Erakondade lubadused võib jagada rohkem või vähem populistlikeks. Kuhu te paigutaksite lubaduse skaalal 0 kuni 7, kus 0 tähistab "Ei ole populistlik" ja 7 tähistab "On populistlik"? Kui te ei oska hinnata, valige palun "ei oska öelda".*
- Hindajate vastused on anonüümsed ja kellegi vastuseid ei avalikustata isiklikult. Vajadusel avalikustatakse ainult kõigi vastuste kokkuvõtte ja hindamises osalenud inimeste koondnimekiri, juhul kui nad on selleks ise küsitluse käigus nõusoleku andnud.

V etapp: küsitlustulemuste kokkuvõtte koostamine

Küsitlustulemuste kokkuvõttena valmibki hindajate hinnangute tulemusena populismi edetabel. Edetabeli koostamine toimus järgmiselt:

Selleks arvutati välja nn populismi indeks, mis väljendab 112 eksperdi arvamuste aritmeetilist keskmist igale üksikule väitele 35 väitest. Indeksi paremaks tõlgendamiseks on lõplik tulemus viidud 0 ja 100 vahele, mis väljendab protsentskaalal seda, kui populistlikuks vastavat loosungit peetakse. Formaalset, väite s populismi skoor P varieerub vahemikus 0-100% ning see on leitud järgmise valemi abil:

$$P_s = \left(\frac{\min_{skoor} - \left(\frac{\sum_{i=1}^n H_{is}}{n} \right)}{\min_{skoor} - \max_{skoor}} \right) \times 100$$

, kus:

- H on ekspert i hinnang (vahemikus 0-7) väitele s
- n on väidet s hinnanud ekspertide arv
- \max on kõige suurem keskmine populismi hinnang üle kõikide väidete
- \min on kõige väiksem keskmine populismi hinnang üle kõikide väidete

Tulemused avaldati Excel'i tabelina. Lisaks populismiskoorile on välja toodud keskmine hinnang, mille vastav väide on saanud (originaalskaalal 0-7) ja standardhälve, mis näitab hindajate arvamuste ühtsust/ebaühtsust.

Arvamuste kooskõla indeks arvutamine oli antud juhul ebavajalik, sest standardhälve väljendab sarnast nõustumise määra ning lihtsasti ja selgelt tõlgendatav. Sarnase skoori saanud järjestamise aluseks saab samuti standardhälvet kasutada. St, et juhul kui kaks loosungit saavad identse skoori üldisel populismiindeksil, siis kõrgemale positsioonile paigutatakse see, mille hindajatevahelise kooskõla indeks on kõrgem.

Küsitlustulemuste kokkuvõtte koostasid Kristjan Vassil ja Mihkel Solvak.

PÕHIMEESKONNA TUTVUSTUS

Juhtrühm

- **Annika Uudelepp**, mõttekoja Praxis juht, M.A. riigiteadustes (TLÜ), poliitika- ja riigiteaduste doktorant. Algatuse käivitaja ja eestvedaja.
- **Erkki Karo**, PhD, Tallinna Tehnikaülikooli Ragnar Nurkse Instituudi teadur.
- **Andres Reiljan**, võrdleva poliitika magister (TÜ); Valijakompass 2015 kodeerimismeeskonna juht.
- **Anna Karolin**, riigiteaduste B.A. (TÜ). Arengukoostöö Ümarlaura poliitikaekspert, valimiste valvur ja rahvusvaheliselt tunnustatud väitleja Eesti Väitlusseltsis.
- **Kajar Kase**, ajakirjandus B.A. (TÜ), Eesti Väitlusseltsi nõukogu liige, 15-aastase kogemusega väitluskohtunik, ETV saate Ringvaade vastutav toimetaja;
- **Aro Velvet**, ajaloo doktorant (NYU); M.A ajalugu (NYU), École Normale Supérieure'i Remarque'i Instituudi külalisteatur.

Küsitlustulemuste kokkuvõtte koostamine

Kristjan Vassil, PhD, Tartu Ülikooli riigiteaduste instituudi teadur. Valijakompassi 2011 ja 2015 eestvedaja.

Mihkel Solvak, PhD, Tartu Ülikooli riigiteaduste instituudi teadur. Valijakompassi 2011 ja 2015 meeskonna liige.

Hindajad, kes andsid nõusoleku oma nime avaldamiseks

Ain Aaviksoo	Igor Kopõtin	Rivo Noorkõiv	Ekaterina Taklaja
Kärt Anvelt	Taavi Kotka	Mart Noorma	Ivar Tallo
Anzori Barkalaja	Terje Kross	Meelis Oidsalu	Marek Tamm
Vitali Belobrovstev	Kitty Kubo	Tiit Ojasoo	Triinu Tombak
Rodion Denissov	Mihkel Kunnus	Mihkel Oviir	Anu Toots
Maria Derlõš	Leev Kuum	Mait Palts	Eva Truuverk
Raul Eamets	Sigrid Kõiv	Alari Paulus	Andrei Tuch
Ain Hanschmidt	Armin Kõomägi	Peep Peterson	Agu Uudelepp
Ahti Heinla	Jüri Kõo	Kristjan Port	Koit Uus
Mall Hellam	Olesja Lagašina	Ivi Proos	Berk Vaher
Tiit Hennoste	Agu Laius	Allan Puur	Madis Vaikmaa
Hille Hinsberg	Veiko Lember	Erkki Raasuke	Heinz Valk
Martin Hurt	Enn Listra	Alari Rammo	Sulev Valner
Lauri Hussar	Hans H. Luik	Tiina Randma-Liiv	Urmas Varblane
Liia Hänni	Ott Lumi	Rasmus Rask	Raivo Vare
Argo Ideon	Matti Maasikas	Märt Rask	Sulev Vedler
Peeter Jalakas	Valle-Sten Maiste	Rein Raud	Enn Veskimägi
Maris Jõgeva	Heldur Meerits	Neeme Raud	Linnar Viik
Andreas Kaju	Enn Metsar	Olesja Rotar	Kadi Viik
Ott Karulin	Valeria Mihhailova	Mari-Liis Sepper	Heido Vitsur
Keit Kasemets	Priit Mikelsaar	Georg Sootla	David Vseiov
Rainer Kattel	Janek Mäggi	Martin Šmutov	
Merit Kopli	Arp Müller	Rein Taagepera	
Olari Koppel	Juri Nikolajev	Olari Taal	

** korraldajatel on teada veel 19 inimese nimed, kes hindamises osalesid, kuid nemad ei soovinud oma nime avaldada.*